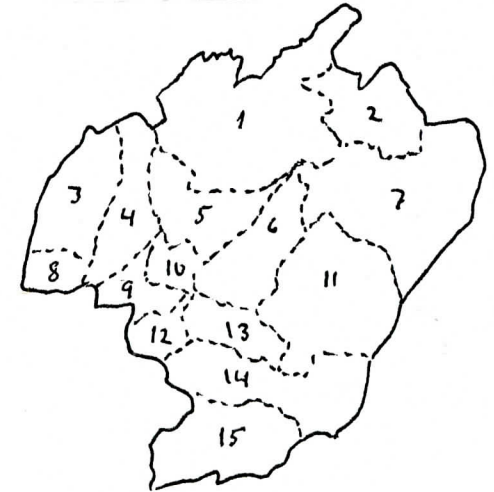

E r i k L i n d g r e n

POST- historia från

KINNE HÄRAD

- 1 Forshem
- 2 Bredsäter
- 3 Medelplana
- 4 Österplana
- 5 Fullösa
- 6 Kinne Vedum
- 7 Lugnås
- 8 Västerplana
- 9 Kinne Kleva
- 10 Kestad
- 11 Holmestad
- 12 Sil
- 13 Götene
- 14 Vätzlösa
- 15 Ledsjö

Häftet i den posthistoriska serien skrivs på ordbehandlare och tillverkas i ett litet antal exemplar (10-20 ex) på en bordskopiator. Det är fråga om ett rent hantverk. Sinsemellan kan exemplaren bli något olika och något skönhetsfel kan förekomma. Om det är fel på det häfte Du läser i nu, ber jag Dig skicka mig det för utbyte mot ett annat.

Copyright

Erik Lindgren

Förlagan tillverkad år 1992

Detta är kopia nr

Posthistorisk skriftserie nr 60

Uppdaterad 1996

Förord

Kinne härad dominerades trafikmässigt under decennierna närmast före och efter sekelskiftet 1900 av Mariestad-Kinnekulle järnväg. Inom häradet fanns från den 19 december 1889 fem poststationer i järnvägens stationshus. De var Lugnås, Svaneberg, Äskekärr, Österäng och Forshem vars posthistoria berörts i häftet "Posten vid Mariestad-Kinnekulle järnväg" (häfte nr 164 i posthistorisk skriftserie). För fullständighetens skull får de utrymme även i detta häfte, som inleds med den äldsta poststationen i häradet, Hällekis. Samtliga poststationer presenteras kronologiskt i den tidsföljd de blivit öppnade. När postverket tog över ansvaret för kronobrevbäringen i Västergötland med 1875 års ingång fick häradet samtidigt tre nya poststationer. Dessa presenteras sinsemellan i bokstavsordning, medan de förenade poststationerna kommer i geografisk ordning efter järnvägens sträckning från öster mot väster. I den mån termerna postkontor, postexpedition och poststation verkar förbryllande hänvisar jag till min förklaring av terminologin i häftet "Posthistoria från Skurups kommun" (häfte 152 i posthistorisk skriftserie). De som vill fördjupa sig ytterligare, kan möjligen dra fördel av att jag någon gång hänvisar till diarienummer i Postens centralarkiv.

Personuppgifter lämnas med ledning av tillgängliga poststationskort. Jag reserverar mig för ett och annat fel, som har visat sig kunna förekomma i dessa.

Växjö den 25 maj 1992

Erik Lindgren

Hällekis (Österplana socken)

I anslutning till att enhetsportot och frimärket infördes i vårt land den 1 juli 1855 sattes ett antal brevlådor för avgående post upp utmed postföringslinjerna. En av dessa placerades vid skolhuset i Hällekis, där Johan Hasselberg antogs till vårdare av brevlådan. Han tömde brevlådan, i vilken lades post från korrespondenter i Medelplana, Österplana och Forshems socknar. Han lämnade posten till de postiljoner som passerade platsen och förmedlade också brev till personer som fick post via den befintliga postlinjen. I ett brev till poststyrelsen den 15 februari 1861 uppgav han att han hade fyra postdagar i veckan och tyckte att årsarvodet för vården av brevlådan, 10 riksdaler, var för lågt. Han fortsatte: "Jag anhåller ödmjukeligen, om jag detta Brevlådekontor längre skall förestå, min lön från detta årets början bleve ökad efter Kungl.Maj:ts Nådiga Brev av den 9 mars och Kungl.Generalpoststyrelsens kungörelse under den 4 oktober 1860. Att detta ställe är lämpligt och föreståndaren är därtill tjänlig och skicklig hoppas jag Högädle Herr G W Blix, Häradshövdingen som är Mariestads Kungl.Postkontors inspektor vitsordar".

Gustaf Wilhelm Blix var postinspektor i Mariestad sedan 1832 fram till sin död i maj 1863. Med sitt brev till poststyrelsen åsyftade Johan Hasselberg utbyte av brevlådevårdnaden mot en poststation. De åberopade kungörelserna var nämligen dels regeringsmedgivandet i mars 1860 för poststyrelsen att inrätta poststationer på landsbygden och dels poststyrelsens kungörelse på hösten samma år med bifogad instruktion för poststationsföreståndare. Det var inte förrän den 15 februari 1861 som de första lantpoststationerna kom till stånd, tolv stycken, lustigt nog samma dag som Johan Hasselberg daterade sitt brev till poststyrelsen.

Trots avsikten innehöll Johan Hasselbergs brev dock inte en formell framställning om någon poststation utan blott

önskemål om högre ersättning för sitt arbete. Vad han utförde var i verkligheten mycket mera än vad de flesta brevlådevårdarna gjorde. Postinspektör Blix vitsordade för poststyrelsen att Hasselberg hade skött sin uppgift och hemställde "hans anhållan om ökat årsarvode till Kungl. Generalpoststyrelsens gunstiga prövning". Han tillade emellertid:

"Men då varken ortens invånare sökt att få postanstalt inrättad eller Hasselberg efter mitt omdöme äger nödig skicklighet att kunna förestå någon poststation, torde hans framställning härom intet avseende förtjäna".

Mellan raderna kan man också läsa postinspektorns motstånd mot nymodigheten med poststationer på landsbygden som speditjonskontor åt postförvaltarna. Nya poststationer kunde nämligen medföra att antalet lösväskor minskade och därmed uppstod en fara för minskning av postförvaltarnas sportelinkomster.

En formell framställning om inrättande av en poststation i Hällekis gjordes sex år senare (Postens diarienummer K1b 1867:3633). Den ledde till poststyrelsens beslut att poststationen skulle öppnas den 1 december 1867 med förvaltare Gustaf Grevilli som föreståndare. Hans årsarvode på 200 kr höjdes genom beslut i maj 1877 till 300 kr.

Poststationen övertogs den 15 februari 1892 av kassören vid Hellekis AB, Bengt Gustaf af Geijerstam, nu med 150 kr i årsarvode. Han fick uppleva att poststationen flyttades med oförändrat namn till Hönsäters egendom i anslutning till att bolaget flyttade sitt kontor dit på grund av anläggning av en ny cementfabrik där. Flyttningen genomfördes den 16 december 1892 och samtidigt öppnades på bolagets framställning en poststation vid Råbäcks egendom med egendomens namn.

		377.			
		Gössäter—Råbäck.			
		(Från den 16 december 1892.)			
		Nymil.			
—	8,30	0,3	Gössäters poststation	Alla dagar.	8,45
9,0	9,15	0,3	Hällekis' poststation (Hönsäter)	Alla dagar.	8,0
9,45	—	0,3	Råbäcks poststation	Alla dagar.	7,30
		0,6			

Från Hönsäter flyttades poststationen den 20 december 1897 till järnvägsstationen med namnet Hällekis vid ändpunkten för den nyanlagda järnvägen från Lidköping. Bengt Gustaf blev av med sin befattning som poststationsföreståndare och järnvägens stationsföreståndare Johan Albin Rydberg tog över ansvaret för postgöromålen. Denne efterträddes i maj 1902 av Frans Albert Persson som varit föreståndare för den förenade post- och järnvägsstationen i Källby sedan mitten av november 1899. Han blev nu kvar i Hällekis till och med juni 1921 och därefter ansvarade följande järnvägsmän för posten i Hällekis: Ragnar David Kjäll (1921-1947), Per Sarpenborg (1947-1950), Gustaf Adolf Kjell (1951-1957) och Stig Bertil Svensson (1958-1971). Efter den 1 juli 1971 var samarbetet med järnvägen slut och på vakans uppehölls befattningen som föreståndare för poststationen av Ingrid Kristina Svensson. Hon hade varit postbiträde vid järnvägsstationen sedan 1958 och fullgjort postgöromålen under järnvägsbefälets ansvar. Nu blev poststationen kvar i stationshuset men postverket kom i kris i början av 1972, när det blev klart att SJ skulle sälja stationshuset. Faran för indragning av poststationen var påtaglig.

Tack vare ökad företagsamhet i trakten fick poststationen vara kvar och höjdes till postexpedition den 1 februari 1973. Med ny terminologi blev det *lokalpostkontor* 1977 och blott *postkontor* 1986. Det etablerades vägg i vägg med Konsum. Lisbeth Ekholm tog över serviceansvaret och hennes medarbetare Gun Green fick sörja för postutdelningen. Projekt "Nät 92" medförde ett entreprenadavtal enligt systemet "Post i butik", men även denna form av lokal service försvann genom indragning den 10 juni 1993.

Björsäter (Vester-Björsäter) (Björsätters socken)

I ett brev den 8 december 1874 till länsstyrelsen i Skaraborgs län redovisade poststyrelsen förändringar i postnätet som skulle genomföras vid det följande årsskiftet i samband med att postverket tog över ansvaret för den månghundraåriga kronobrevbäringen. Bland de sju poststationer som då inrättades inom Norra Wadsbo fögderi, låg en i Björsäter.

Där blev skolläraren Anders Wångstedt föreståndare med 200 kr i årsarvode. På grund av förväxling med den östgötska poststationen med samma namn lades prefixet Vester till den skaraborgska poststationen i januari 1876.

K u n g ö r e l s e,

angående namnförändring af åtskilliga poststationer.

För att förekomma förväxling mellan postanstalter med likljudande namn, komma från och med nästinstundande års början namnen å nedan upptagne poststationer att förändras på följande sätt, nämligen:

inom Stockholms län:

*Björkö till Arholma och
Östra Ryd till Rydboholm;*

inom Upsala län:

*Skefthammar till Gimo,
Sätra till Balinosta och
Wallby till Trögds-Wallby;*

inom Jönköpings län:

*Wootorp till Wootorpsby och
As till Westbo-As;*

inom Kalmar län:

*Egby till Ölands-Egby,
Segerstad till Ölands-Segerstad och
Smelby till Ölands-Smelby;*

inom Gotlands län:

*Dalhem till Gotlands-Dalhem och
Wänge till Gotlands-Wänge;*

inom Kristianstads län:

*Gryt till Göinge-Gryt och
Össjö till Asbo-Össjö;*

inom Malmöhus län:

*Dalby till Torna-Dalby,
Hellestad till Torna-Hellestad,
Hellinge till Skytts-Hellinge och
Kärlinge till Glostorp.*

inom Hallands län:

Kärlinge till Remmelöv;

inom Elfsborgs län:

Floda till Floda station;

inom Skaraborgs län:

*Björnsäter till Wester-Björnsäter,
Dogsberg till Frösved och
Sventorp till Sventorpsby;*

inom Wernlands län:

*Bjärneborg till Bjärneborgs station;
Högsäter till Högsäterby;
Nörbro till Wernlands Bro och
Wall till Wisum;*

inom Kopparbergs län:

Fors till Fors station;

inom Gefleborgs län:

*Katrineberg till Katrinebergs kapell och
Tuna till Tunaby;*

inom Jemtlands län:

Fors till Bispgården samt

inom Westerbottens län:

*Degerfjors till Norra Degerfjors och
Tärna till Tärnaby.*

Stockholm, af Kongl. Generalpoststyrelsen, den 22 november 1875.

Poststationen med namnet Vester-Björnsäter drogs in när järnvägsstationen i Lugnås öppnades för allmän trafik den 19 december 1889. I Björnsäters grannsocken Lugnås hade man långt tidigare reagerat över att socknen inte hade fått en egen poststation 1875. Om detta berättas under avsnittet om Lugnås i häftet "Posten vid Mariestads-Kinneulle järnväg". Det berörs också i avsnittet om Lugnås längre fram i detta häfte.

Forshem (Forshems socken)

En av de elva nya poststationerna inom Lidköpings fögderi från 1875 års ingång var Forshem. Där blev skolläraren Frans Adolf Kihl föreståndare med 200 kr i årsarvode. Posten befordrades dit via en samtidigt inrättad linje från Skara över Götene. Om denna postföring tecknades kontrakt med lantbrukare Carl Johansson i Hedda. Han fick kr 1:50 per mil för detta åtagande.

Vid 42 års ålder blev skolläraren uppsagd. Närheten till Gössäters station vid den år 1887 öppnade järnvägen från Skara medförde nämligen indragning av poststationen i Forshem den 14 december 1887. Poststyrelsen ansåg att de som betjänats av lantpoststationen i Forshem utan större olägenhet kunde uträtta sina ärenden vid den närliggande järnvägsstationen i Gössäter.

Postnamnet Forshem tillfördes åter postanstaltsförteckningen efter två år genom att en poststation öppnades i Forshems järnvägsstation, när Mariestad-Kinneulle järnväg öppnades för allmän trafik den 19 december 1889. Carl Fredrik Lindberg blev ansvarig för både post- och järnvägsgöromål, följd 1898 av Gustaf Wilhelm Malmkvist. Denne, som tidigare varit poststationsföreståndare i Äskekärr, blev nu på sin post i Forshem till och med april 1921. Därefter ansvarade följande järnvägsmän för posten i Forshem till poststationens indragning den 11 maj 1968 i samband med att postverket gick över till en helt ny transport- och sorteringsorganisation med maximalt utnyttjande av landsvägstransporter: Josef Wassberg (1921-1929), John Edvin Lindqvist (1929-1940), Fredrik Valdemar Westergren (1940-1947), Einar Jacob Albert Gunnardo (1947-1962) och Oskar Harald Sandh (1962-1968).

Götene (Götene socken)

Ett brev från poststyrelsen till landskansliet i Mariestad den 8 december 1874 innehöll bl a godkännande av ett antal kontrakt med föreståndare för nya poststationer och postföringsentreprenörer från 1875 års ingång. Av detta kunde man se att lantbrukaren Carl Johansson hade blivit antagen till föreståndare för den då öppnade poststationen i Götene. Han fick också kontrakt om kärppostföring mellan Forshem och Skara via Götene med en ersättning av kr 1:50 per postförd mil. En annan postföringslinje inrättades samtidigt mellan Götene och Källängen, för vilken ett kontrakt tecknades med gästgivaren N A Lagergren i Källängen. Hans ersättning var inledningsvis kr 1:25 per mil. Carl Johansson, över vilken man har rest en minnessten i centrala Götene har blivit hågkommen som "grundare av Götene samhälle".

Carl Johansson fick från halvårsskiftet 1875 efter gjord framställning sitt årsarvode höjt från 200 till 260 kronor sedan poststyrelsen efter kontakt med landskansliet fått besked om att någon annan lämplig föreståndare inte fanns tillgänglig mot lägre eller samma arvode. Vid poststationen hade frimärken sålts för kr 234:68 under årets första kvartal. Genom beslut i maj 1877 fick Johansson årsarvodet höjt till 300 kr.

Med tillkomsten december 1887 av Skara-Kinneulle-Vänerns järnväg drogs den ursprungliga poststationen in och en ny öppnades i järnvägsstationen. Där fick stationsföreståndaren Johannes Kjellgren ansvaret för posten. Efter hand som posttrafiken ökade, inrättades lantbrevbäringslinjer från Götene, en till Halffaran 1890 och en till Riksäter 1898. Den sistnämnda följde den då vanligaste frekvensen med två veckoturer, medan lantbrevbäringen till Halffaran fullgjordes gående tre dagar i veckan. Linjen gjorde en avstickare till Månstorp, där länsmansbostället fanns. Lantbrevbärare Julius Olsson i Kindboåsen (Holmestads församling) hade enligt ett 1895 avslutat kontrakt kr 1:25 i ersättning per tur.

		Götened—Halffaran.				
		(Från den 3 juni 1890.)				
		Nymil.				
	—	10,30	{ Göteneds poststation Månstorp Enebacken Slottebråten Halffaran	T. Th. L.	8,30	
8	2,30	—		T. Th. L.	— 4,30	

I ett brev till postmästaren i Skara den 16 december 1898 begärde länsman J Stenström i Månstorp att själv få hämta och lämna kyrkoposten i Götene mot ersättning. Den var ofta så tung att den inte kunde bäras och då hade länsmannen måst bekosta skjuts. Frågan löstes på så sätt att lantbrevbäringen på en av de tre veckoturerna, torsdagen, fullgjordes med häst och vagn. För denna tur fick Julius Olsson kr 3:25, d v s två kronor mera än för de turer som han fullgjorde till fots.

Johannes Kjellgren basade länge för post och järnväg i Götene men den 1 april 1914 tog Karl Gustaf Jörner över. Han hade varit föreståndare för den förenade post- och järnvägsstationen i Gräfsnäs under 14 år. Hans postarbete i Götene blev begränsat till 6½ år. Järnvägsbolaget sade nämligen upp avtalet om förening av post och järnväg. Antalet lantbrevbäringslinjer hade då hunnit växa till fyra och arbetet krävde tämligen stora utrymmen. Till en av direktör G Peterson ägd fastighet mitt emot järnvägsstationen på andra sidan om järnvägen flyttade poststationen på hösten 1920 med 50 meters transportavstånd vid gång tvärs över bangården. Med Ebbe Rudolf Westergren tecknades ett kontrakt om att svara för poststationens skötsel. Han gjorde detta under närmare ett kvarts sekel, men efter hans uppsägning av kontraktet byttes poststationen ut mot en postexpedition från den 1 april 1945. David Eriksson var en av de postchefer som därefter under lång tid såg till att göteneborna fick god postservice. I den nya organisationen, som bl a medförde att postexpeditionen började benämnas postkontor 1977, fick så småningom postmästare Gunilla Frimodig ta över ansvaret för service till drygt 5500 hushåll med postadress Götene, Hälleki, Källby och Lundsbrunn.

Gössäter (Fullösa socken)

I Gössäter anlades en station för Skara-Kinneulle-Vänerns järnväg. Däri öppnades en poststation den 15 december 1887. Forshems lantpoststation låg så nära att denna bedömdes som obehövlig och drogs helt sonika in. De som utträttat sina postärenden i Forshem fick nu göra detta i Gössäter. De som så ville, kunde efter två år börja anli-

ta järnvägspoststationen i Forshem, som inrättades den 19 december 1889, när Mariestad-Kinneulle järnväg öppnades för allmän trafik. De båda järnvägarna sammanknöts i Gössäter.

Där blev stationsinspektör Ossian Segergren ansvarig för postgöromålen 1887-1889. Efter honom tjänstgjorde Alfred Molke i mera än ett kvarts sekel (1889-1916). Han antogs till trafikinspektör i Skrea 1916. I november 1918 tog Nils P:son Ryle ansvaret för posten i Gössäter för en period på mer än två decennier och därefter vilade ansvaret på följande järnvägsmän: Carl August Lundberg (1941-1949), Alfred Gilbert Harry Mörk (1950-1954), Sven Georg Gullberg (1954-1961) och John Sigvard Bengtsson (1961-1968). Poststationen drogs in den 11 maj 1968. Lantbrevbäring från Götene blev ersättningen.

Lugnås (Lugnås socken)

Invånarna i Lugnås använde sig före 1875 av postadresserna Mariestad eller (från den 16 februari 1863) Varing, allt efter egna önskemål. Från och med 1875 kunde de börja anlita poststationen Björsäter (från 1876 med prefixet "Vester") för postärendena. De reagerade mot att de inte fick en egen poststation vid 1875 års stora omorganisation men poststyrelsen lämnade deras besvär utan åtgärd. De fick inte ens veta resultatet av deras framställning om en poststation utan att själva fråga efter det.

En ny framställning om en egen poststation gjorde sockenrepresentanter tio år senare med förslaget att hemmansägaren A Hård i Seggebo skulle bli föreståndare för en poststation inom socknen. Brevet tycks helt ha nonchalerats vid handläggningen i Stockholm. Men när Hård personligen skrev ett brev i januari 1888, remitterade poststyrelsen det till postmästaren i Mariestad. Denne ansåg det inte vara skäligt att inrätta en poststation i Seggebo "då en poststation, Wester Björsäter, förut finnes inom pastoratet med belägenhet av endast 4/10 mil från Seggebo". Framställningen ledde emellertid till att en lantbrevbäringslinje inrättades mellan Vester-Björsäter och Seggebo

över Stora Rud, Bo, Krigsmansgården och Klockarebo. Skräddaren A Bergqvist i Persberg antogs till lantbrevbärare och gick turen tre gånger i veckan med 50 öre i ersättning per gång.

Lantbrevbäringslinjen blev kortlivad i detta skick. Med tillkomsten av Mariestad-Kinneulle järnväg drogs den in i december 1889.

Dessförinnan hade järnvägsbolaget underrättat postmyndigheterna om att den planerade järnvägsstationen "Wasen" skulle komma att heta Lugnås. Sedan detta blivit känt, skrev i november 1889 ett antal representanter för Björsäters församling till poststyrelsen med syftet att konservera det redan befintliga poststationsnamnet Vester-Björsäter. Eftersom namnet Lugnås redan var fastställt, påtecknade poststyrelsen brevet att framställningen inte borde föranleda till vidare åtgärd.

Med indragning av poststationen Vester-Björsäter öppnades den 19 december 1889 en poststation med namnet Lugnås i järnvägsstationen. Johan Alfred Ekelöf fick ta hand om både post och järnväg. Han blev kvar till 65 års ålder. Hans efterträdare i oktober 1931 blev C O Roslund och efter denne ansvarade följande järnvägsmän för posten i Lugnås: Gustaf Blomqvist (1933-1949), Gustaf Hjalmar Dahlén (1949-1964) och Harry Edvardsson (1964-1969).

Med utgången av maj månad 1969 degraderade järnvägsbolaget Lugnås' station till anhalt utan betjäning. Därför drogs poststationen in och kunderna började betjänas av den lantbrevbärare som redan utgick från Lugnås. Dennes linje ändrades att utgå från Mariestad.

För att underlätta övergången till lantbrevbäring för den lokala befolkningen inrättades ett postombud i Lugnås med datumstämpeln MARIESTAD 1 POB 2. Postombudet, som sköttes av köpman Sven-Eric Törnberg, utnyttjades mindre efter hand som kunderna började vänja sig vid lantbrevbäringen. Från och med april 1975 övertog lantbrevbäraren helt postombudets uppgifter.

Svaneberg (Bredsätters socken)

Järnvägsbolaget hade ursprungligen inte tänkt öppna någon poststation i Svanebergs stationshus. Postinspektionen ansåg emellertid tillräckligt tidigt före järnvägens färdigställande att det borde finnas tillgång till postservice där. Eljest skulle systemet med lösväskor behöva tillämpas för dem som bodde där. Samma gällde även för stationerna i Äskekärr och Österäng, vilka järnvägsbolaget hade tänkt sig lämna därhän i vad gäller postärenden.

I Svaneberg fick Johan Alfred Ahlberg ansvaret för posten från start den 19 december 1889, följd i oktober 1903 av Carl Sanfrid Brink. När han flyttade till Österäng i januari 1915, vikarierade kontorsbiträdet C Ryberg till dess Klas Johan Kroon tog över den 1 april 1915. Därefter vilade postansvaret på August Andersson (1926-1939) och Karin Wilhelmina Oldin (1939-1952). Poststationen drogs in den 14 juni 1952.

Äskekärr (Forshems socken)

Stationsmästaren Gustaf Wilhelm Malmkvist fick ansvaret för poststationen i Äskekärr, som öppnades i stationshuset den 19 december 1889. När han flyttade till Jula, övertog Johan Fredrik Zettervall ansvaret i oktober 1897, varefter det vilade på följande järnvägsmän: Axel Gustafsson Svaneberg (1922-1939), Karl Edvin Jonsson (1939-1948), Hans Valfrid Andersson (1948-1950), Stig Ejnar Abrahamsson (1950-1952), Sven Erik Gunnar Forsberg (1952) och Oskar Gunnar Ohlsson (1952-1962). Poststationen drogs in med juni månads utgång 1962 och hushållen betjänades med lantbrevbäring från Lugnås till och med maj 1969, därefter med lantbrevbäring från Mariestad.

Österäng (Forshems socken)

Från järnvägsstarten den 19 december 1889 fick stationsföreståndaren Gustaf Wallenius ansvaret för den samtidigt inrättade poststationen i Österäng. Han avgick vid 1914 års slut, varfter ansvaret för posten vilade på följande järnvägsanställda: Carl Sanfrid Brink (1915-1924), Frans Reinhold Ed (1924-1932), Josef Nathanael Carlsson (1932-1941), Karl Erik E Lindhe (1941-1949), Karl Arvid Lennart Bergsten (1949-1963), Margareta Eriksson (1963-1964), Märta Linnéa Sjöqvist (1964-1966) samt Majken Andersson (1967-1968). Poststationen drogs liksom många andra in den 11 maj 1968 i samband med att postverket gick över till en helt ny transport- och sorteringsorganisation. De berörda hushållen betjänades därefter med lantbrevbäring från Götene. Järnvägsstationen i Österäng gjordes obemannad med maj månads utgång 1968.

Medelplana (Medelplana socken)

Sedan tillkomsten av poststationen i Hällekis i Österplana socken den 1 december 1867 fanns en postlinje från Lidköping till Hällekis, vilken så att säga gick närmaste vägen. I en framställning till postinspektionen i Göteborg den 6 november 1889 begärdes ändring av linjen på så sätt att linjen från Lidköping till Hällekis över Västerplana och Medelplana skulle förändras att gå från Lidköping över Västerplana, Medelplana, Österplana och Gössäter.

Under den följande remissbehandlingen ansåg kronofogden i Lidköping att "den ifrågasatta omregleringen, om ock icke av särskilda förhållanden av behovet påkallad, dock skulle vara ganska lämplig och för orten nyttig". Till ärendet

fördes en framställning daterad den 6 mars 1890 från greve H A Hamilton i Blomberg om att en poststation också skulle få öppnas där.

Postmästare Oscar Montell i Lidköping ställde sig i sitt remissyttrande den 21 mars 1890 avvisande till behovet av en poststation i Blomberg medan han i ett tre dagar senare brev i huvudsak anslöt sig till framställningen om omreglering av postlinjen Lidköping-Hällekiis. Greve Hamilton kompletterade ärendet med att han var villig att åta sig den önskade poststationens skötsel även om den inte "skulle anses förtjänt av något det ringaste bidrag".

Vid en extra kommunalstämma med Medelplana församling den 8 april 1890 förklarade sig nämndemannen A J Ohlsson villig att förestå en poststation i Hulegården i Medelplana mot en årlig lön av 200 kronor jämte 25 kronors hyresersättning. I protokollet tillades: "Greven och riddaren hr Gilbert Hamilton, Hjelmsäter, m fl utlovade att härtill lämna 105 kr om året såsom enskilt bidrag".

Den följande framställningen ledde till poststyrelsens beslut den 8 juli 1890 att poststationerna i Blomberg och Medelplana skulle öppnas den 1 oktober 1890.

		Gössäter—Lidköping.			
		(Från den 1 oktober 1890.)			
		Nymil.			
M. O. F.	—	8,45	0,5	Gössätters poststation	T. Th. L. 4,0 —
M. O. F.	9,45	10,0	0,3	Österplana	T. Th. L. 2,45 3,0
M. O. F.	10,30	10,30	0,3	Medelplana poststation	T. Th. L. 2,15 2,15
M. O. F.	11,0	11,15	0,3	Vesterplana gästgifvaregård	T. Th. L. 1,30 1,45
M. O. F.	12,0	12,15	0,6	Blombergs poststation	T. Th. L. 12,30 12,45
M. O. F.	1,45	—	1,4	Källängens poststation (gästgifvaregård)	T. Th. L. — 11,0
			3,4	Lidköpings postkontor	

Nämndeman Ohlssons tid som poststationsföreståndare i Medelplana varade i omkring tre år. Den 18 december 1893 tillförordnades folkskolläraren August Bejner och en månad senare godkände poststyrelsen ett kontrakt med honom. Från postverket fick han 120 kr om året, men det framgår inte av tillgängliga handlingar om han dessutom fick betalning från kommunkassan för sin tjänst.

Poststationen i Medelplana blev dock inte så gammal. Med tillkomsten av järnvägen Lidköping-Hällekiis organiserades postlinjen om på nytt och poststationen i Medelplana drogs in den 19 december 1897. Den jämgamla lantpoststationen i Blomberg i Källby socken drogs in samtidigt, men en förenad post- och järnvägsstation med samma namn öppnades följande dag vid Kinnekulle-Lidköpings järnväg. Om denna berättas i häftet "Posthistoria från Kinnefjärdings härad" (nr 145 i posthistorisk serie).

Råbäck (Medelplana socken)

Kungörelse,

angående öppnande af poststation vid Råbäck.

Den 16 innevarande december öppnas poststation vid Råbäck inom Skaraborgs län. Stockholm, af Kongl. Generalpoststyrelsen, den 6 december 1892.

E. VON KRUSENSTJERNA.

e. f.

B. Friman.

Poststationer som inte inrättats första dagen i en månad är oftast sådana som från starten förenats med en järnvägsstation. Ett av undantagen utgör poststationen med namnet Råbäck. Den öppnades nämligen den 16 december 1892 på grund av att poststationen i Hällekiis flyttades till Hönstätters egendom, dit Hällekiis AB flyttade sitt kontor. Poststationen sköttes av bolagets kassör Bengt Gustaf af Geijerstam sedan den 15 februari 1892.

För att underlätta för dem som vant sig vid att gå till den förra platsen för Hällekiis' poststation inrättades nu en poststation med namnet Råbäck vid egendomen med detta namn. Förvaltaren Johan Fredric Ericson antogs till föreståndare med 150 kr i årsarvode, samma som utgick till föreståndaren för Hällekiis' poststation. Han blev inte så gammal i gården. Poststationen vid egendomen drogs nämligen in den 19 december 1897. I samband med tillkomsten av

järnvägen Lidköping-Hällekis öppnades en förenad post- och järnvägsstation med namnet Råbäck den 20 december 1897. Där blev stationsföreståndaren Wannerus Ragnar Thedor Ling ansvarig för postgöromålen, följd i maj 1902 av Johan Albert Rydberg. Denne hade dessförinnan varit föreståndare för den förenade post- och järnvägsstationen i Hällekis och blev nu Råbäck trogen till och med maj 1938. Då tog Jonas Harry Härmark över och följdes i september 1954 av Stig Erik Harry Andersson. Denne blev poststationens siste föreståndare och poststationen drogs in i samband med att posten införde en ny transport- och sorteringsorganisation den 12 maj 1968.

Kinne-Malma (Fullösa socken)

Godsägare Th Witte och handlanden K E Berggren i Malma skrev den 3 augusti 1915 till postdirektionen i Göteborg och föreslog att en poststation skulle inrättas vid Malma hållplats på Västergötland - Göteborgs järnväg. De ville också att Malma skulle bli utgångspunkt för en omorganiserad lantbrevbäring. Framställningen undertecknades av ett 30-tal personer som bodde i trakten. De hade då Gössäter som postadress och betjänades av en från Gössäter utgående lantbrevbäring med tre turer i veckan. Poststyrelsen hade beslutat att turantalet skulle öka till fyra i veckan med 1916 års ingång. Postmästare Nils Hasselskog i Skara ansåg bland annat med hänsyn härtill att "ifrågasatta förändringar av ortens postförhållanden böra tillsvidare bero".

Petitionärerna fick veta detta och kom igen med påminnelser i ett brev till poststyrelsen i april 1916. Där skrev de bland annat om Malma,

"att vid de postförande tågens ankomst, oftast flera personer i postvagnens brevlåda nedlägga brev, samt att allmänheten rent av fordrar, att stationsföreståndaren och handlanden på platsen skola tillhandahålla frimärken och brevkort, mottaga och i postvagnens brevlåda nedlägga deras brev. Dels som ersättning för nämnda besvär och dels för att motverka tillströmningen brukas vanligen härför tagas 2 öre per brev".

I maj 1916 skrev företrädare för Gössäter ett brev till poststyrelsen och bad att lantbrevbäringslinjen skulle bi-

behållas i oförändrat skick. Initiativtagare till det brevet var lantbrevbärare G Eklund, som enligt en anonym anmälan den 30 maj "lurat undertecknarna". Flera skrivelser i ärendet tyder på den oenighet och splittring som rådde i bygden på grund av skilda önskemål. Poststyrelsen beslöt emellertid den 22 december 1916 att en poststation skulle öppnas med namnet Kinnemalma den 1 januari 1917 vid hållplatsen med samma namn. Beslutet baserades på en redovisning den 16 december 1916 av postdirektionen i Göteborg och omfattade också indragning av lantbrevbäringslinjerna Gössäter-Fullösa-Gössäter och Götene-Haggården-Götene samt nyinrättande av en 17 km lång ringlinje från Kinnemalma och en 9 km lång från Götene till Kinne-Kleva prästgård. Lantbrevbärare Eklund förmåddes säga upp sitt kontrakt och till lantbrevbärare för de nya linjerna antogs lägenhetsägaren Oskar Henning Svensson på linjen från Kinnemalma och lägenhetsägaren Anselm Larsson på linjen från Götene.

Till föreståndare för den nya poststationen antogs banvakten Johan Gustaf Lundblad. Den 1 juli 1931 övertog L V Lundqvist poststationen efter åtta år som poststationsföreståndare i Frambo. Gustaf Natanael Olsson tog över med 1940 års ingång och fick pension i oktober 1954. Därefter ansvarade följande järnvägsanställda för poststationen i Kinne-Malma (med ny stavning från den 15 maj 1939): Bengt Egon Andersson (1954-1957), Gerda Martha Maria Backebo (1957-1959) och Karl Gösta Rune Graninge (1959-1961). Den 28 maj 1961 drogs poststationen in.